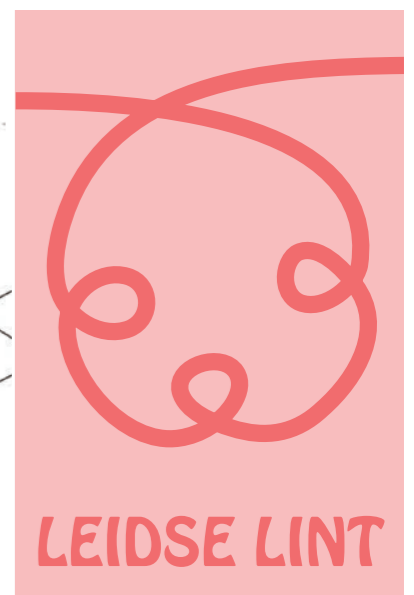
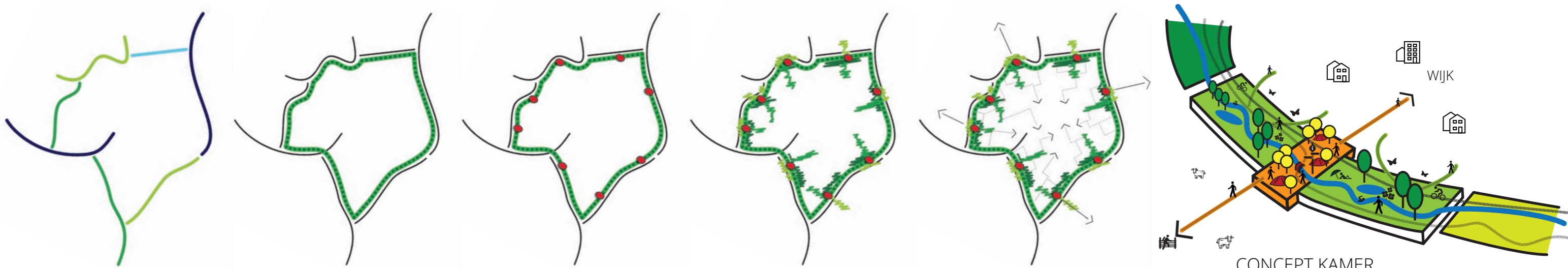

het Leidse Lint - kamers in de parkrand van de stad

Verschillende Leidse landschappen... vormen samen een groene ring.

We maken kamers langs de route...

die de parkdelen activeren...

en verbinden ze met de wijk en het landschap

CONCEPT KAMER

Het Leidse Lint

Kamers in de parkrand van de stad

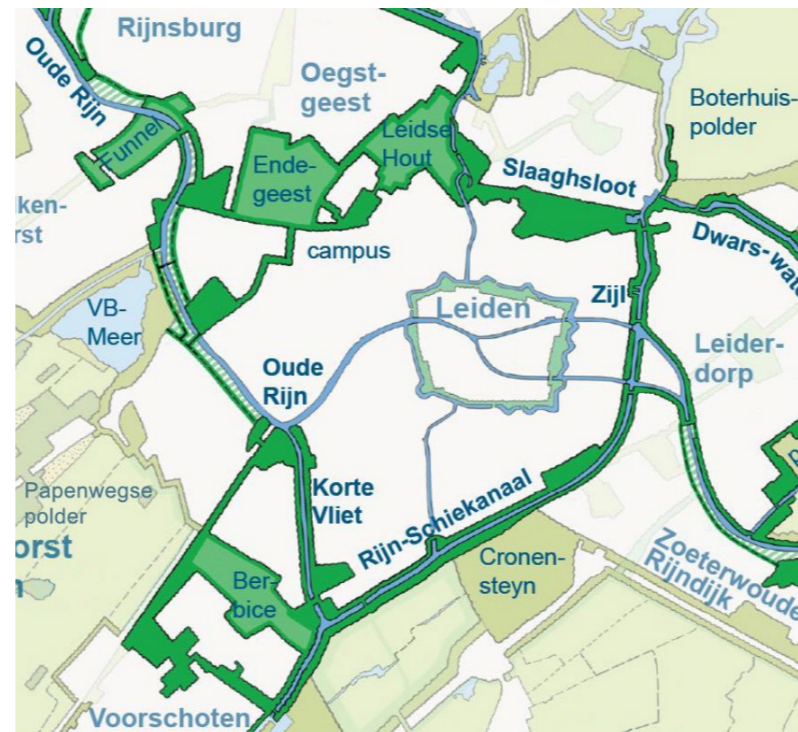
Een groene ring van parken, rivieroeveren en landschappen ligt in een los verband rond de stad. Het is nu al mogelijk op de fiets te stappen en je te laten verrassen door de prachtige omgeving en weidse uitzichten langs deze ring, maar een aantal ingrepen is nodig om hier een samenhangend en toekomstbestendig 21e eeuwse stadspark van te maken. Wij noemen dit park: het Leidse Lint.

Het Lint vormt een belangrijk onderdeel van het blauwgroene netwerk rond de stad en raakt aan een groot aantal opgaven van deze tijd. Hoe gaan we om met het water, hoe versterken we de biodiversiteit en de weerbaarheid tegen klimaatverandering? Hoe versterken we de sociale cohesie in de stad, is er voldoende ruimte voor sport en spel, voor jong en oud, kun je er een feestje of een wedstrijd organiseren? Het Leidse Lint biedt volop mogelijkheden om deze vraagstukken te adresseren. De route voert immers dwars door het Bio Science park, langs stadsparken, volkstuinen, waterzuiveringsinstallaties, paddenpoelen, sportvelden en archeologische vindplaatsen. Maar het biedt ook een kans het aanliggende groene landschap (nog) beter te verbinden met de naoorlogse stadswijken, en hierdoor ruimte te creëren voor recreatie, sport, natuur, nieuw ondernemerschap, voedselproductie en mobiliteit. Het biedt een nieuw perspectief op Leiden, dat veel groter is dan alleen de historische binnenstad.

In ons plan gaan we uit van bestaande kwaliteiten. We versterken, vergroenen en verbinden. We leggen geen 'grand design' voor, maar plegen acupunctuur: kleine ingrepen in samenwerking met de buurt, de wijk en de stad, die als een katalysator werken voor de ontwikkeling van het Leidse Lint. We werken circulair en adaptief; we gebruiken het aanwezige materiaal en reageren op het bestaande landschap. Dit proces gaat stap voor stap, waardoor het Lint langzaam uitgroeit tot het stadspark van deze tijd, en waarin verhalen uit het verleden en de toekomst een plek krijgen.

Onze strategie bestaat uit:

1. Herkenbaar maken van het Lint, als continue lijn
2. Het benoemen en situeren van Kamers
3. Verbinden van de wijken met het Lint, en met het buitengebied

er ligt al een groene ring rond de stad

branding het Leidse Lint, waar sport, natuur en cultuur samenkomen

1. Het Leidse Lint markeert één doorlopende route langs de stadsrand van Leiden. Deze lijn is een oriënterend element en verbindt een veelheid aan interessante plekken en landschappen. Het Lint krijgt een eigen, herkenbare huisstijl, die onder meer terugkeert in de markers langs het pad. Door het herinrichten van het wegprofiel volgens enkele vaste principes voor het pad en de berm ontstaat er in de loop van de tijd een zekere herkenbaarheid. De herinrichting is afgestemd op de landschapstypen, en draagt bij aan verhogen van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

2. De groene ring rond Leiden bestaat grotendeels uit lange, lineaire structuren met een grote mate van vanzelfsprekendheid. Langs deze route hebben we 15 bijzondere knooppunten geïdentificeerd, waar de mensen en de verhalen uit de buurt en de stad samenkomen. We markeren deze bijzondere plekken langs het Lint, en noemen ze 'kamers'. Het zijn ruimtes voor ontmoeting, bijzondere uitzichtpunten, of intieme parkruimtes, als kralen aan een ketting. In deze kamers is er ruimte voor verdieping, ontmoeting en ontspanning. Het thema en karakter zal per kamer verschillen, maar de ruimte is altijd verbonden met de wijk of met de stad, met het groen en het water.

We begrenzen deze ruimtes zodat ze als kamer ervaren kunnen worden, en bepalen de inrichting in co-creatie met buurtbewoners en andere betrokkenen. Ook bedrijven, kunstenaars en ecologen worden uitgedaagd hierin mee te denken en initiatieven te ontplooiën. Er is ruimte voor experiment, vrijheid, en nieuwe ideeën.

3. Ten slotte sluiten we de kamers aan op de bestaande netwerken en de omgeving. De kamers langs het Lint werken als katalysator om de aangrenzende parkruimtes te versterken en te activeren. We takken aan op bestaande en nieuwe wandel- en fietsroutes waardoor het maken van ommetjes en actieve mobiliteit wordt gestimuleerd. Het Lint wordt hiermee een onderdeel van een uitgebreid netwerk met de stad en het landschap.

Op de volgende pagina's gaan we nader in op de herkenbaarheid van het Lint, de kamers als brandpunten aan de route, en de verbinding naar de wijken en het landschap. Tot slot bespreken we de ontwikkelstrategie om het Leidse Lint samen met de stad tot een succes te maken.

het Lint

VIJF LEIDSE LANDSCHAPPEN

Om de identiteit van het Lint te kunnen bepalen kijken we eerst naar de ondergrond. Het Leidse Lint doorkruist immers verschillende landschappen met een eigen typering. Een deel van de route biedt een weids uitzicht op het omringende polderlandschap, en een deel voert door sterk verstedelijkt gebied, langs kanaaloevers. De kracht zit in de diversiteit. Bij de verdere ontwikkeling van het Lint zijn water en bodem sturend, en kijken we goed welke ingrepen nodig zijn om het bestaande landschap te versterken.

We onderscheiden vijf parkdelen:

1. Veenweidelandschap / het Groene hart (Cronesteyn, Vlietlanden)
2. Stedelijke rivieren (Rijn-Schiekanaal / Korte Vliet)
3. Oeverwal (bij de Stevenshof)
4. Landgoederen (Rhijnhof / Endgeest)
5. Volksparken (Leidse Hout, Slaaghsloot)

Bij elk parkdeel horen specifieke maatregelen om de biodiversiteit en de klimaatbestendigheid te vergroten. In stedelijk gebied speelt hittestress een rol, en planten we bomen aan ter verkoeling, naast het vergroenen van de kades. Bij de landgoederen en de oeverwal is verdroging een groot klimaatrisico, en stellen we voor wadi's en rabatten aan te leggen langs de route.

ERVARING VAN HET LANDSCHAP

De route van het Lint is gegeven, maar we stellen twee extra mogelijkheden voor: bij de Stevenshof volgt het Lint in principe de dijk langs de Rijn, met een kamer aan de rivier, die is verbonden met het aangrenzende park en de buurt. Maar we bieden ook een alternatieve route buitenom langs de rand van de stad, waar je de weidsheid van het landschap kunt ervaren, met de strandwallen op de achtergrond.

Ook langs de Vliet stellen we een alternatief voor. Ofwel de route voert over de Lamme brug en langs de IJshal, of je vervolgt de Vlietweg langs de Vogelhoff, bezoekt de laatste boer van Leiden (een uitgelezen plek voor stadslandbouw) en neemt daarna het pontje over de Vliet. Een veerpont op deze plek zou net zo'n succes kunnen worden als het pontje bij de Merenwijk over de Zijl.

HERKENBAARHEID / INRICHTING ROUTE

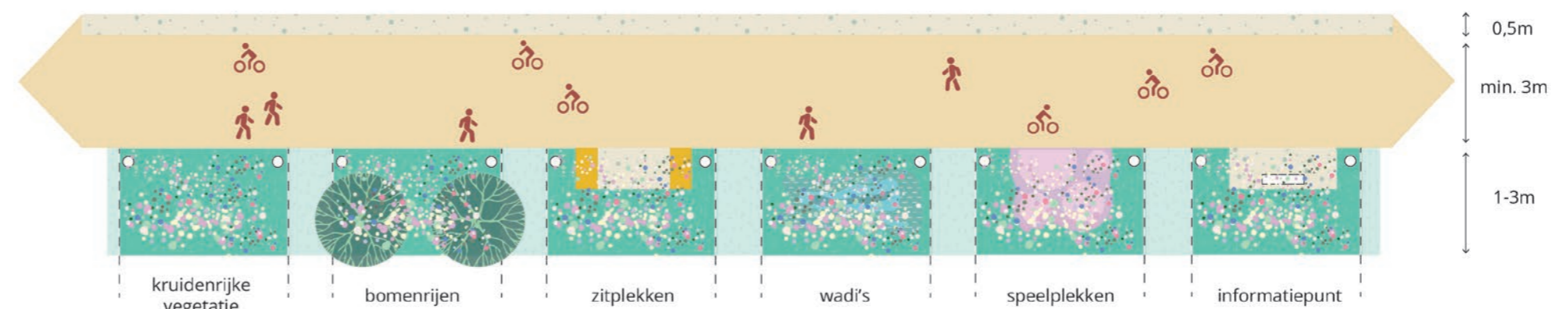
Het Leidse Lint is in principe al aanwezig, de route kan gefietst en gewandeld worden. De route voert langs verschillende landschapstypen en die diversiteit is een kwaliteit. Het pad kent dan ook een verscheidenheid aan materialen en afmetingen. Door hier een aantal principes voor vast te leggen ontstaat er in de loop van de tijd een sterkere herkenbaarheid.

1. Het pad is een **'shared space'** van 3 meter breed. Geen exclusief fietspad met een markering in het midden, maar een strook asfalt voor alle soorten gebruikers. De maat van 3 meter maakt dat fietsers elkaar goed kunnen passeren, en dat er ook ruimte is voor skeelers, fietsmaatjes, en wandelaars. We voegen aan een zijde een strook halfverharding toe langs het pad, die herkenbaarheid geeft en enige flexibiliteit in het gebruik. Waar het pad te smal is dient het zo mogelijk verbreed te worden met asfalt en aangevuld met halfverharding (graskeien, stabilizer of schelpen). Soms is er ruimte voor meerdere paden: dan wordt de halfverharding een eigen pad voor de voetganger, zoals langs de Vliet. Fietsers met haast volgen de 'fast lane' aan de overzijde van het water. We stellen één hoofdroute vast, maar het lint is altijd goed verbonden met de paden vanuit de wijk, waardoor ook alternatieve rondjes mogelijk zijn.

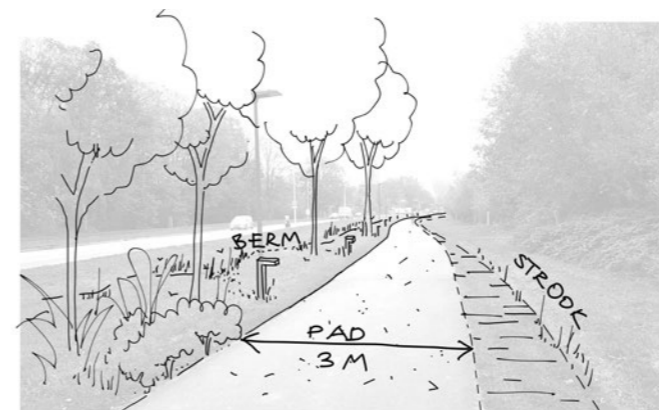
2. De andere zijde van het pad wordt een **berm** van minstens 1 meter breed, die bijdraagt aan de biodiversiteit. Een kruidenrijke beplanting heeft weinig onderhoud, kleurt mee met de seizoenen, en biedt bescherming aan de kleinste diersoorten. We stellen voor hier ook een meerjarig zadenmengsel in te strooien dat elke lente of herfst in een bepaalde kleur bloeit om de herkenbaarheid te versterken. Waar het landschap daarom vraagt worden wadi's toegevoegd aan de berm.

3. Plant zoveel mogelijk **bomen** aan! Afhankelijk van de ondergrond planten we inheemse boomsoorten aan, die voor verkoeling zorgen, de biodiversiteit vergroten, en een schuilplaats bieden voor vogels en vleermuizen. Het type boom vertelt iets over het landschap: knotwilgen in de volksparken, elzen in het veenweidegebied, een walnoot bij de landgoederen.

4. Voor de ontwikkeling van het lint ontwerpen we een eigen **huisstijl**, die je terugziet langs de route, bij de informatievoorziening in de kamers, en op de website. Grote delen van de route spreken voor zich en hebben nauwelijks extra routemarkering nodig. Waar de route onduidelijk wordt, of bij tijdelijke omwegen, plaatsen we extra markers die de route begeleiden. Op termijn wordt ook geïnvesteerd in één type lantaarnpaal, met dier-vriendelijk licht, of een laag type dat alleen het pad aanstraalt, ter versterking van de herkenbaarheid.

Rijn-Schiekanaal

Haagse Schouwweg

Kraaienpad

het Lint

LEEFBARE OMGEVING:

1. BIODIVERSITEIT

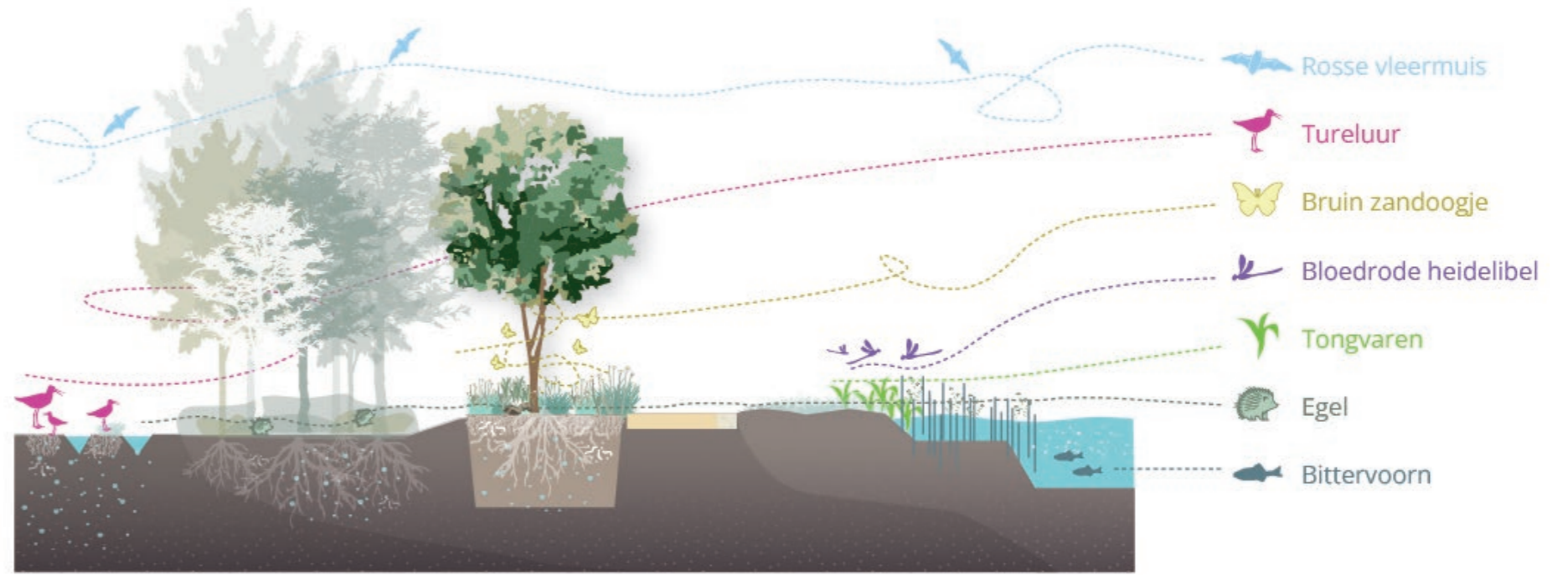
De gemeente Leiden kent een aantal indicatiesoorten, die met hun aanwezigheid aangeven hoe het met de lokale natuurwaarden is gesteld. De tongvaren en de bittervoorn zeggen iets over de kwaliteit van oever en water bij de kanalen. De rosse vleermuis vliegt graag van boom naar boom. Dus versterken we de biodiversiteit door langs de route bomen aan te planten, een kruidenrijke berm aan te leggen, waar vlinders van houden, en het leefgebied van de donderpad in de Stinkslot te vergroten. We vergroenen de kades voor de tongvaren, en waar het Lint de ruimte biedt realiseren we struweel voor de egel en bosvakken voor de boomklever. Als de tureluur gezien wordt in het veenweidegebied, betekent dat het goed gesteld is met de lokale natuur. En daarboven informeren we de Leidse burger langs de route dat als het goed gaat met deze soorten, het ook goed gaat met de toekomst van de mens.

In samenwerking met lokale natuurorganisaties zijn er excursies door de verschillende deelgebieden, met de kamer als startpunt.

2. KLIMAATADAPTIEF

De betekenis van het groen en water voor de stad kan niet genoeg benadrukt worden. Het belang van het Leidse Lint is daarom evident, als onderdeel van het blauwgroene netwerk in de regio, en als verbinding met het omringende landschap. In de beperkte ruimte van het lint zelf versterken we de biodiversiteit, bieden verkoeling, en maken ruimte om het water van piekbuien op te vangen. Op bescheiden schaal kunnen de kamers daar ook een rol in spelen, met speelruimtes die bij zware regenval onder mogen lopen. Wat we vooral goed kunnen laten zien langs het Lint is hoe de systemen in de stad werken: het beheer van sloten en kanalen, de rioolwaterzuivering langs de route, het opvangen van regenwater. Er zijn ideeën om sportvelden langs de route op drainagematten aan te leggen die als bufferruimte dienen. Er zou een overstroomgebied gecreëerd kunnen worden in de weilanden bij Endegeest, om het Bio Science Park te ontlasten.

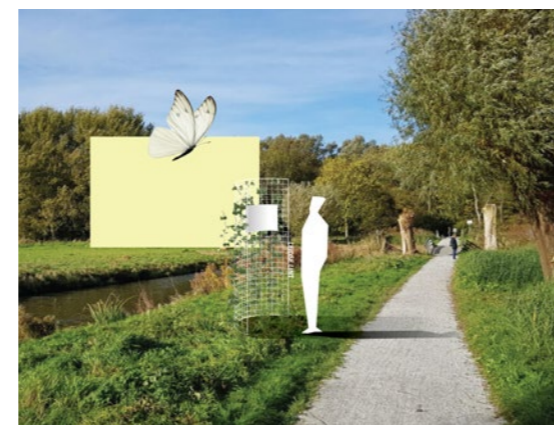
Het veenweidegebied van Cronesteyn zou beter gedijen bij een hogere grondwaterstand. Ook dit gebied (met nieuwe plannen voor de waterspeeltuin) kan bijdragen aan de piekopvang. Dit soort ingrepen maken we zichtbaar langs het Lint. Voor educatie en bewustwording biedt het Lint volop aanknopingspunten.

de 7 doelsoorten van het Lint

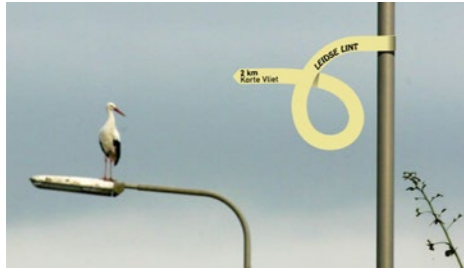
infiltratiekom, Vlaanderen (foto Beyens)

infodragers langs de route zijn vaste circulaire elementen, maar dienen tevens als egelschuilplaats, plantenrek en bijenhotel

het Lint - route

stedelijke rivieren

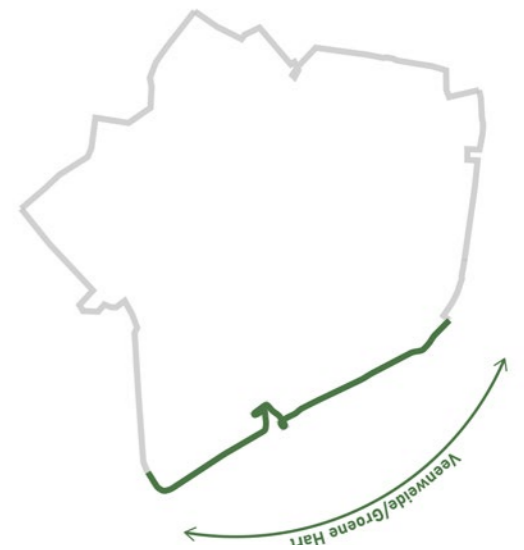
veenweidegebied

landgoederen

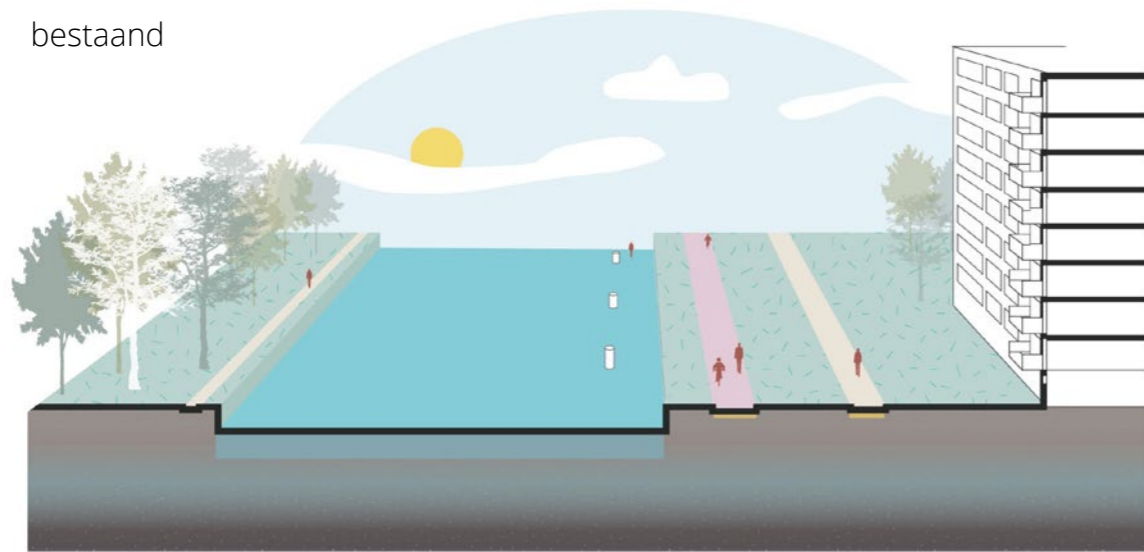
volksparken

het Lint - profielen

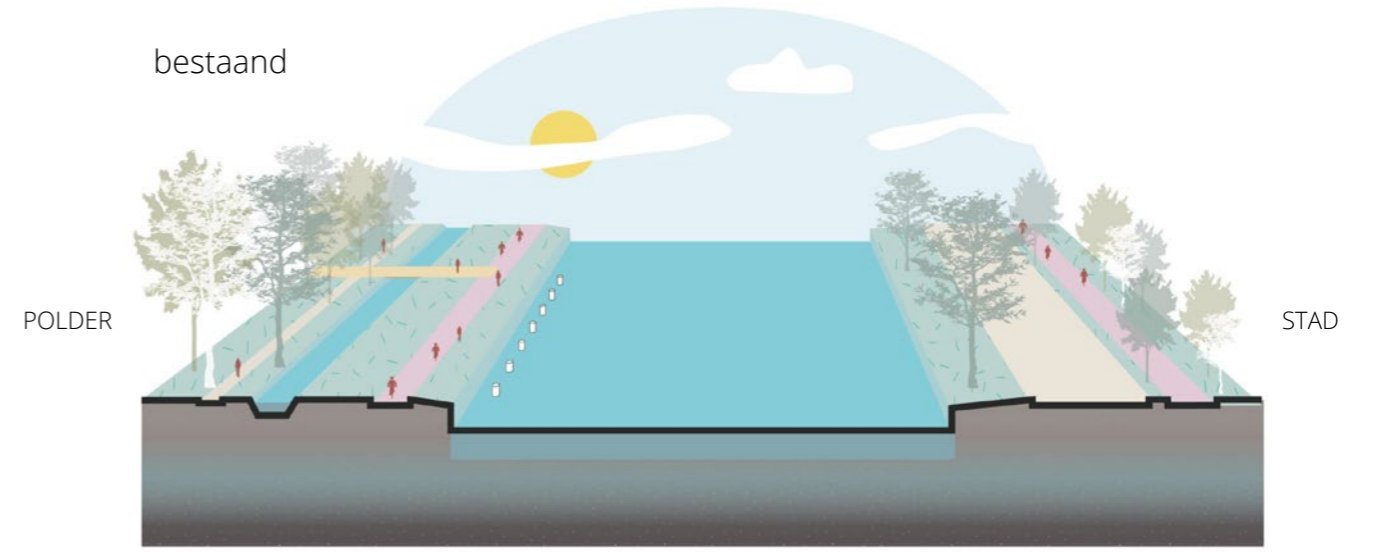

bestaand

Deelgebied stedelijke rivieren: Korte Mliet

bestaand

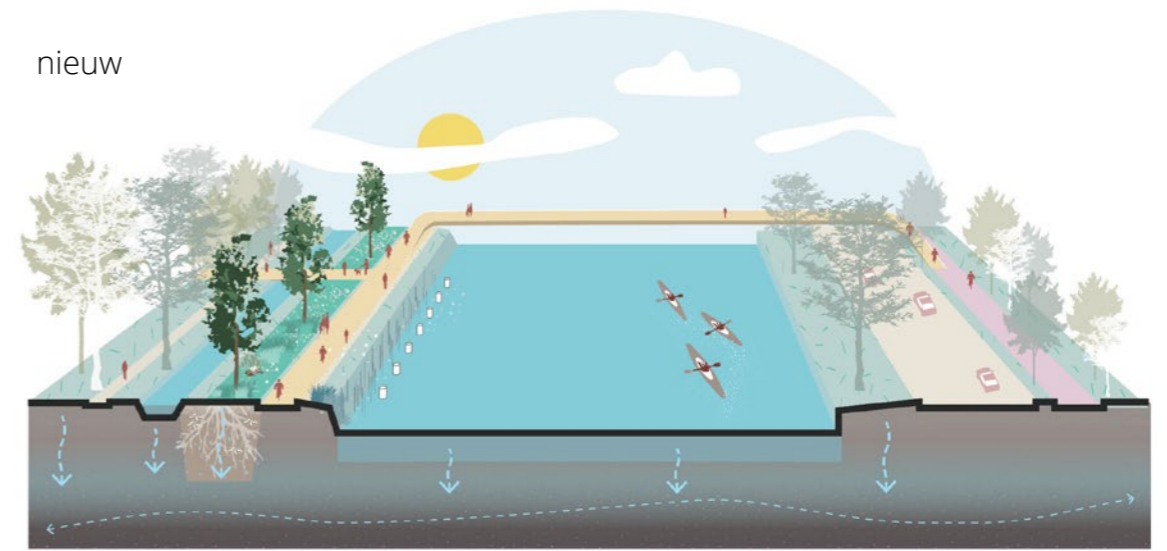
Deelgebied Veenweide: Rijn-Schiekanaal

nieuw

Kruidenrijke berm, essen, kade vergroenen, groen en water activeren

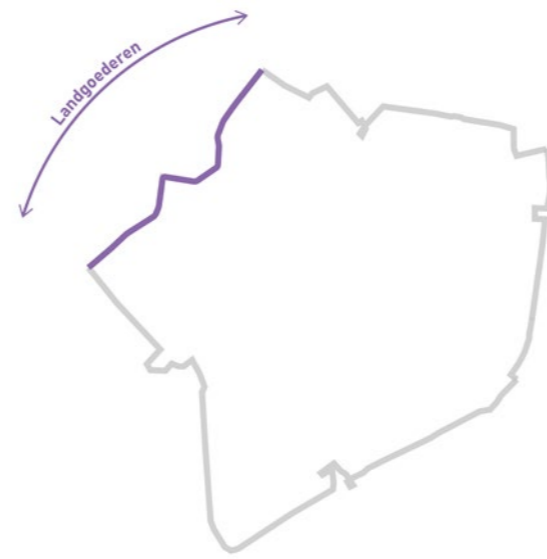
nieuw

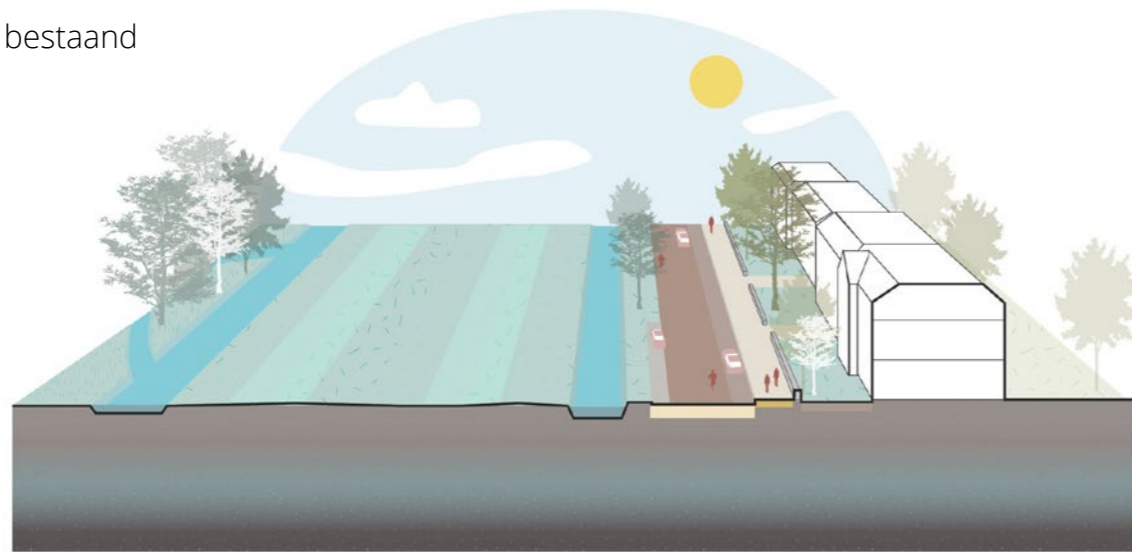
Kruidenrijke berm, elzen, kade vergroenen, routes verbinden

het Lint - profielen

bestaand

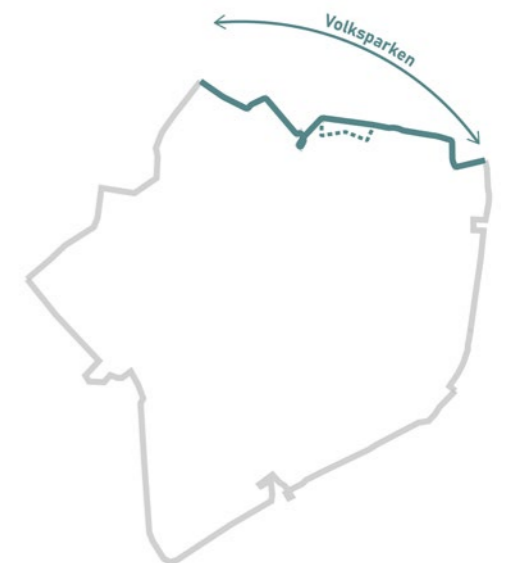

Deelgebied landgoederen: landje van Bremmer

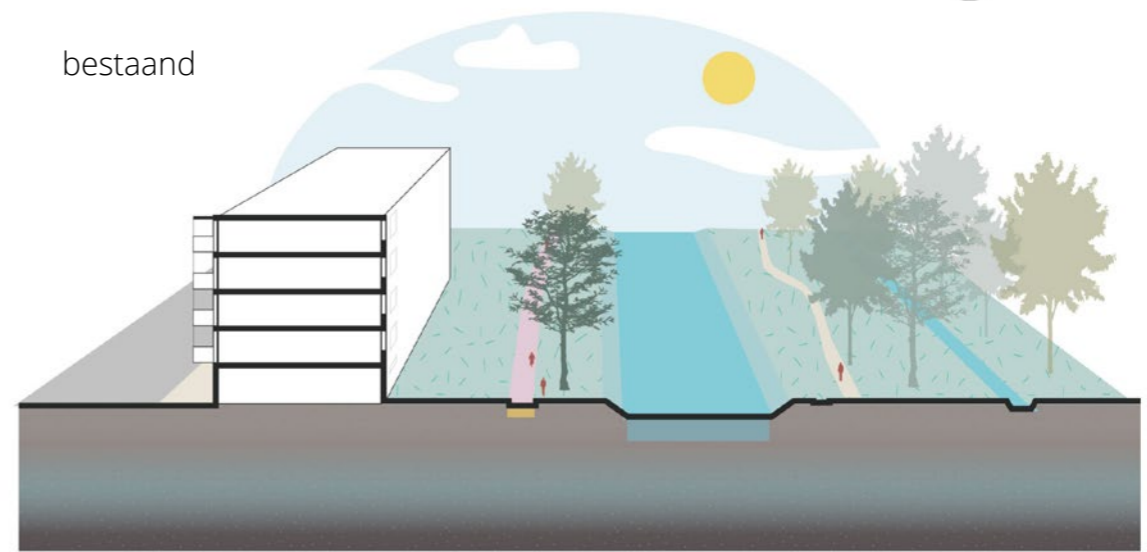
nieuw

Kruidenrijke berm/oever, eiken, balkon aan het water, lintpad maken

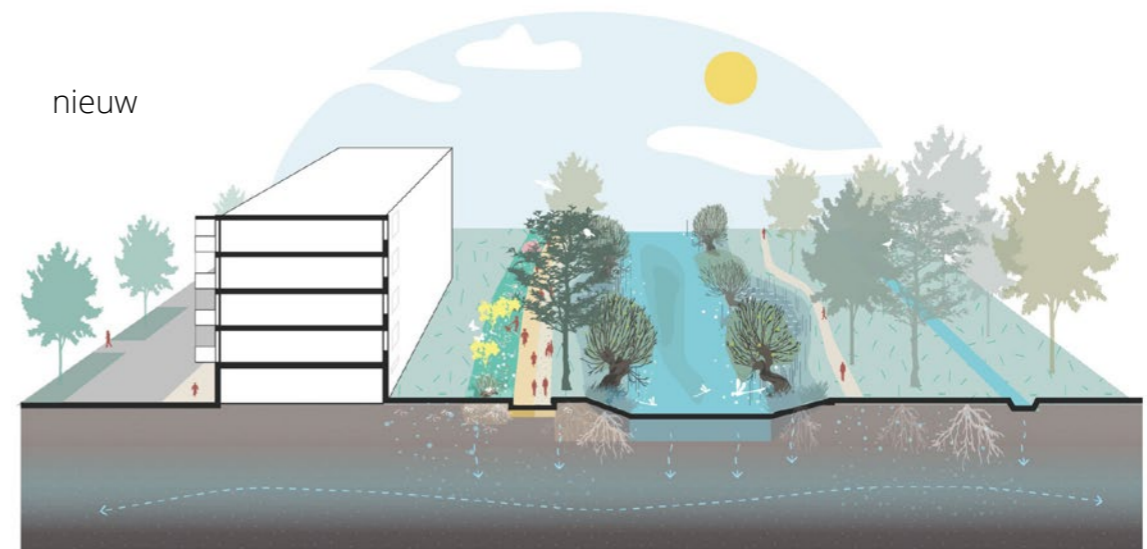

bestaand

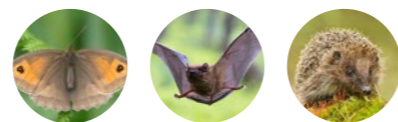

Deelgebied volksparken: Stinksloot

nieuw

Kruidenrijke berm, knotwilgen, natuurvriendelijke oever

Kamers

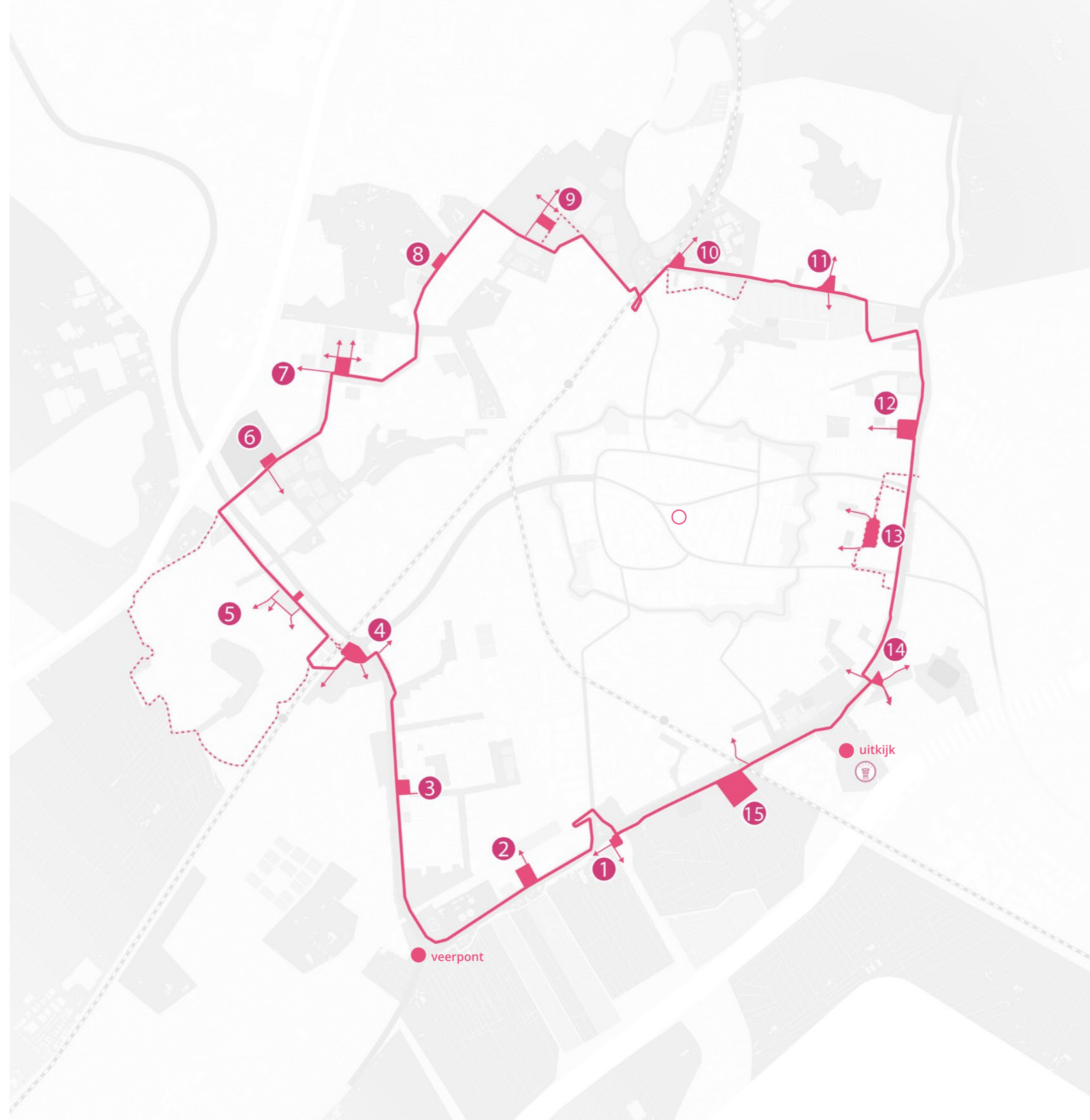
Langs het Leidse Lint zijn we op zoek gegaan naar bijzondere plekken die als kamer kunnen fungeren. Bij elke plek hoort een verhaal, naast dat het op een logische manier aansluit of aangesloten kan worden op de wijk of het park. In de kamer is ruimte voor vrijheid en experiment, en voor het toe-eigenen door bewoners en lokale partijen. In de kamers worden de ruimtelijke condities gecreëerd voor ontmoeting en initiatief.

We hebben 15 van deze plekken langs de route gevonden, maar dit kunnen er ook minder of meer worden. Sommige kamers zijn nauw verbonden met de buurt, en hebben een betekenis als de plek waar je vertrouwde gezichten tegenkomt. Andere hebben vooral betekenis op de schaal van de stad, en hebben een meer recreatieve of educatieve functie, en soms is de kamer alleen een mooi uitzichtpunt. In een enkel geval zijn het niet de mensen uit de buurt, maar de wensen van plant en dier die voorop staan bij de aanleg en inrichting van de kamer.

We hebben drie kamers als voorbeeld uitgewerkt. We geven aan hoe we de ruimte willen begrenzen en deze een zekere herkenbaarheid meegeven. In de beelden suggereren we ook een inrichting, hoewel het overleg met de buurt nog moet starten.

VORMGEVING KAMER

Bij de uitwerking van de kamers hebben we de cirkelvorm geïntroduceerd als verbindend element. De Burcht in Leiden is de oervorm van een cirkelvormige kamer. De kamers die wij voorstellen zijn landschappelijker, maar verhouden zich tot de maat van de Burcht. Zo heeft de kamer langs de Korte Vliet als basis een cirkel die dezelfde middellijn heeft als de Burcht. Bij de kamers wordt de cirkelvormige ruimte op verschillende manieren gemarkeerd. Soms wordt het begrensd door een tribune of een bank, ondersteund door muren of vegetatie (kamers bij de Lamme brug en de Korte Vliet) andere keren is het louter een steiger (kamer bij de Stinksloot). De vorm van een cirkel is niet alleen een historische verwijzing naar de Burcht maar vormt een verbijzondering van het doorlopende lint, het onderbreekt en verbindt tegelijkertijd. Het maakt deel uit van een groter systeem. Behalve dat het een voor iedereen herkenbaar geometrisch figuur is, onderstreept het de collectieve verbondenheid.

Kamers - spelregels

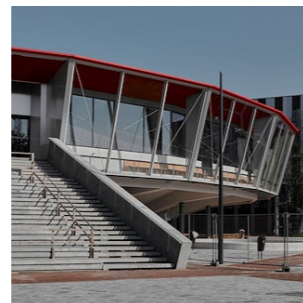
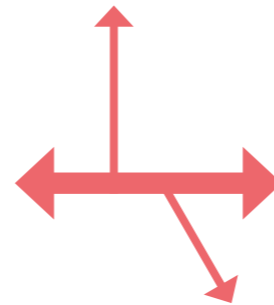
We markeren de bijzondere plekken langs het lint, en noemen deze plekken 'kamers'. Het zijn ruimtes voor ontmoeting van de buurt, bijzondere uitzichtpunten, of intieme parkruimtes, als kralen aan een ketting. In deze kamers is er ruimte voor verdieping, ontmoeting en ontspanning.

- 1 De kamer is een markering van een plek/ruimte ten opzichte van de lineaire structuur van het Lint
- 2 Acupunctuur: zet de juiste kamer op de juiste plek. Versterk zoveel mogelijk de bestaande structuur, sluit aan op bestaand weefsel
- 3 De ruimte is begrensd en gematerialiseerd...en leeg; invulling en programmering vindt plaats met de buurt/wijk/stad.

Mimers Plads, Effekt

- 4 De nadruk ligt op de verbindingen van de kamer met de buurt, stad of wijk. Routes vanuit de buurt worden verbonden met het Lint. (Dit is minstens even belangrijk als de continuïteit van het Lint zelf).
- 5 Bij de vormgeving van de kamers is de cirkelvorm uitgangspunt. Deze vorm is krachtig en herkenbaar en geeft identiteit aan de ring.

Uitkijkpunt op de Bult

- 6 Het basismateriaal van de kamer is circulair

- 7 Maak de kamer klimaat adaptief

Tainan Spring, MVRDV

Sponge Graden, Urbanisten

- 8 We ontwerpen in co-creatie met de wijk en de stad. We maken een basispakket met vaste ingrediënten zoals: sportattributen / buurttafel / kas / bbq plaats/ moestuin/ kunstwerk / meubilair / waterpunt / informatiezuil.

- 9 Narratieven – ophalen verhalen en dromen uit de buurt en de stad; verbeelden en verbinden met de plek (fysiek)

Cirkels aanleg waterspeeltuin Cronesteyn

Verbindingen

VERBINDING MET DE WIJK/STAD/LANDSCHAP.

Als kralen op een snoer zijn de kamers geregen aan het Lint. De kamers werken als katalysator bij de verdere ontwikkeling van het park, waarmee de stadsrand van Leiden is gemarkeerd. Minstens zo belangrijk als het Lint en de kamers als knooppunten daarin zijn de dwarsverbindingen van de kamers naar de wijken en de stad toe. Deze verbindingen zijn een onderdeel van bestaande groene netwerken, loop- en fietsroutes. Deze netwerken voeden de kamers en het Lint.

Het versterken van bestaande verbindingen of de aanleg van nieuwe routes waren dan ook bepalend voor de 3 kamers die we als voorbeeld hebben uitgewerkt. In Zuidwest ligt een ontwikkelvisie van de gemeente waar we op aanknopen, bij de Lamme brug legt de Provincie compleet nieuwe infrastructuur aan, en in de Merenwijk mist al jaren een noord-zuid verbinding. Met de uitgangspunten van het Leidse Lint kunnen we deze plekken extra betekenis geven. En door aan te halen op lopende ontwikkelingen kunnen visies en budgetten gecombineerd worden.

De route van het Lint en ons voorstel voor een kamer bij kanaal de Korte Vliet (1) zal de bestaande groenstructuur van Leiden Zuidwest versterken en een bijdrage leveren aan de bestaande plannen voor de ontwikkeling van de wijk. We zien tussen deze kamer, de kamer bij sporthal de Vliet, en het huis van de Buurt een toekomstig groen blauw netwerk dat de leefbaarheid van de wijk versterkt. De bewoners worden uitgedaagd de nabijheid van dit netwerk te gebruiken, een ommetje te maken en elkaar te ontmoeten. Ook het spelen voor kinderen en sporten in het groen wordt in dit netwerk gestimuleerd.

Op dezelfde manier speelt het versterken van de verbinding met de stad een rol bij de kamer bij de Lamme brug (2). Dit hele kruispunt gaat op de schop, en dit biedt een uitgelezen kans na te denken hoe deze betekenisvolle plek aan kan sluiten op het Lint. De bestaande brasserie is een pleisterplaats op de route, die er anders aan voorbij zou gaan.

In de Merenwijk (3) zou een verbinding gemaakt kunnen worden vanuit het hart van de Slaaghwijk met de Tuin van Noord. Dit geldt alleen voor voetgangers, die al welkom zijn in het tussen-gelegen volkstuincomplex, dat nu alleen een entree aan de zuidzijde heeft. Om het bijzondere leefgebied rond de Stinkslot niet te verstoren maar wel beter toegankelijk te maken zijn flora en fauna leidend in dit plan.

Werken aan verbindingen van de kamer met de wijk en met het landschap betekent dat de kamers als vliegwiel gaan fungeren voor de verdere ontwikkeling van het Lint. Ze zijn een startpunt van nieuwe fiets- en looproutes, entree tot het park, verzamel- en informatiepunt voor natuur-werkgroepen, en met kas of fietswerkplaats een uitvalsbasis voor beheer en werken in het groen.

Plankaart

Legenda

- Route**
- hoofdtracé
  - alternatieve traces
  - verbindingen
  - kamers
- Context**
- stedelijk gebied
  - sport
  - speeltuin
  - onderwijs/campus
  - volkstuinten
  - waterzuivering
  - water
  - belangrijke bomenstructuur
  - landmarks
- Activiteiten en functies**
- zwemmen
  - ontmoeten
  - wandelgebied
  - zorg
  - gezamenlijke tuinen
  - BBQ plek
  - speeltuin
  - kampvuurzone
  - sport
  - fotoplek
  - uitzichtpunt
  - verblijfsgebied
  - fietshuur
  - regionale fietsroutes
  - toeristische attractie
  - onderwijsinstelling
  - voetbalvelden
  - schaatsen
  - restaurant
  - boerderij
  - uitzichttoren
- Natuur**
- plattelandgebied
  - vleermuisgebied
  - vergroenen in een stedelijk gebied
  - nestkasten
  - vogelgebied
  - bos
  - waterretentie
  - haven

Voorbeeld 1: Korte Vlietpark (Leiden Zuidwest)

EEN KAMER VOOR DE BUURT

"Als mijn zusje naar de speeltuin wil ga ik tegenwoordig altijd mee. Voor grote kinderen zoals ik is er nu ook buiten het hek veel meer te beleven. Er zitten altijd wel vriendinnen te chillen aan de waterkant. En zaterdag organiseren de scouts een buurtbarbecue. Komt mijn vader ook weer 'ns buiten."

Narratief: de prinses Beatrix speeltuin is net zo oud als de wijk zelf, en is van oudsher een plek waar jonge gezinnen elkaar ontmoeten. Ondanks de vergrijzing in de buurt is dit nog altijd het geval. De speeltuin bevindt zich op de plek waar de singelstructuur van de wijk uitmondt in de Korte Vliet. Het terrein ligt verscholen achter hekken en struiken, de waterkant is daardoor nauwelijks zichtbaar vanuit de wijk.

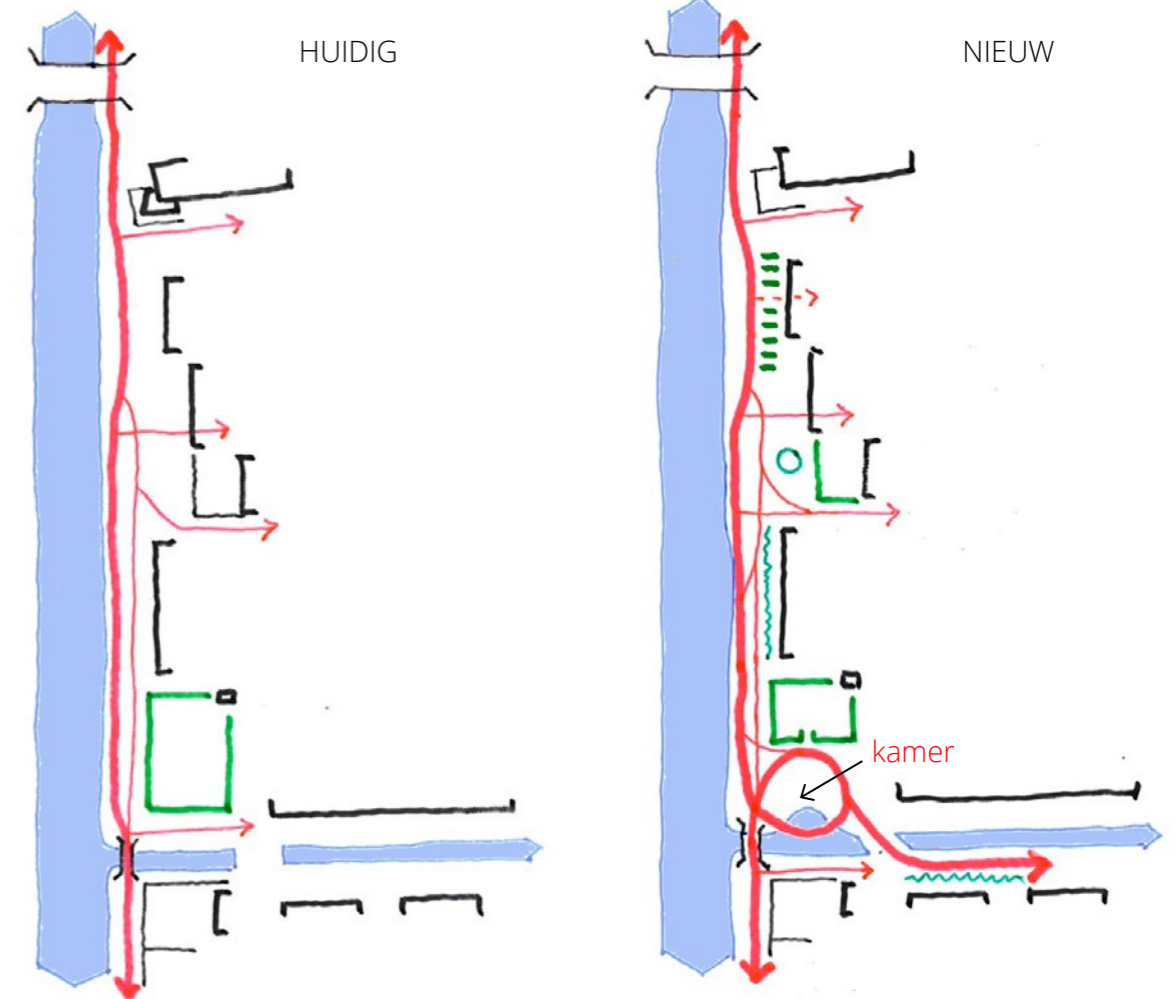
We stellen voor om hier ruimte te maken voor een kamer. We maken er een water- en natuurspeeltuin van, voor alle leeftijden, met behoud van een afgesloten deel voor de jongste kinderen. Met elementen als stapstenen in het water, houten looppaden door verruigd gebied, een kabelbaan en een vuurplaats. Naast de kamer plaatsen we een kas/ werkplaats/speeltuingebouw van hergebruikt materiaal. De kamer wordt een ontmoetingsplaats van en voor de buurt.

Een meer biodiversere inrichting van de singel maakt onderdeel uit van de Ontwikkelvisie voor Zuidwest van de gemeente. Groene routes verbinden de plek met het buurtpark, het wijkcentrum. Langs de oever bevinden zich woonzorgcentrum 'de Parelvisiers' met wijkrestaurant en terras, een scoutingvereniging, een middelbare school, en er is nieuwbouw gepland. Het biedt allemaal aanknopingspunten het Korte Vlietpark te versterken en vergroenen, met moestuinen, sportvoorzieningen, en een grillplaats.

We hebben een voorbeeld uitgewerkt dat is gebaseerd op de principes voor de kamer. Maar voor de verdere uitwerking en ontwerp willen we eerst in gesprek met de buurt en andere betrokkenen hoe zij de kamer ingericht willen hebben.

beeld: ontwikkelperspectief Zuidwest 2019, gezond & duurzaam

natuurspeeltuin 'de Doorbraak'

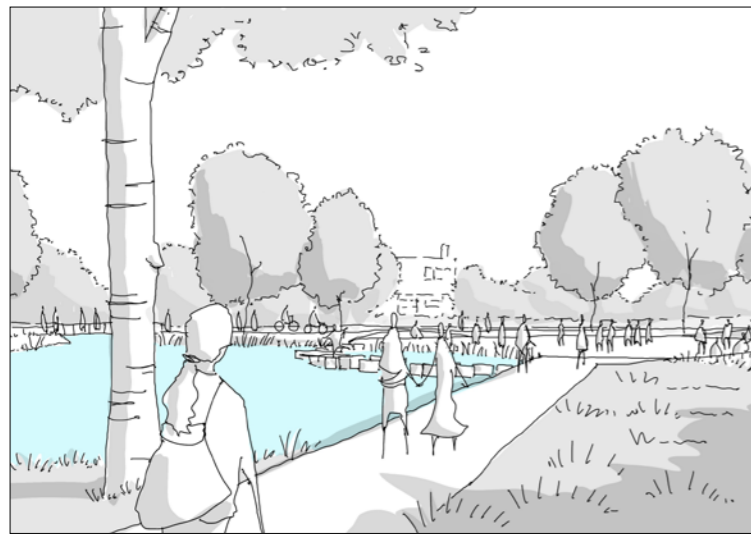
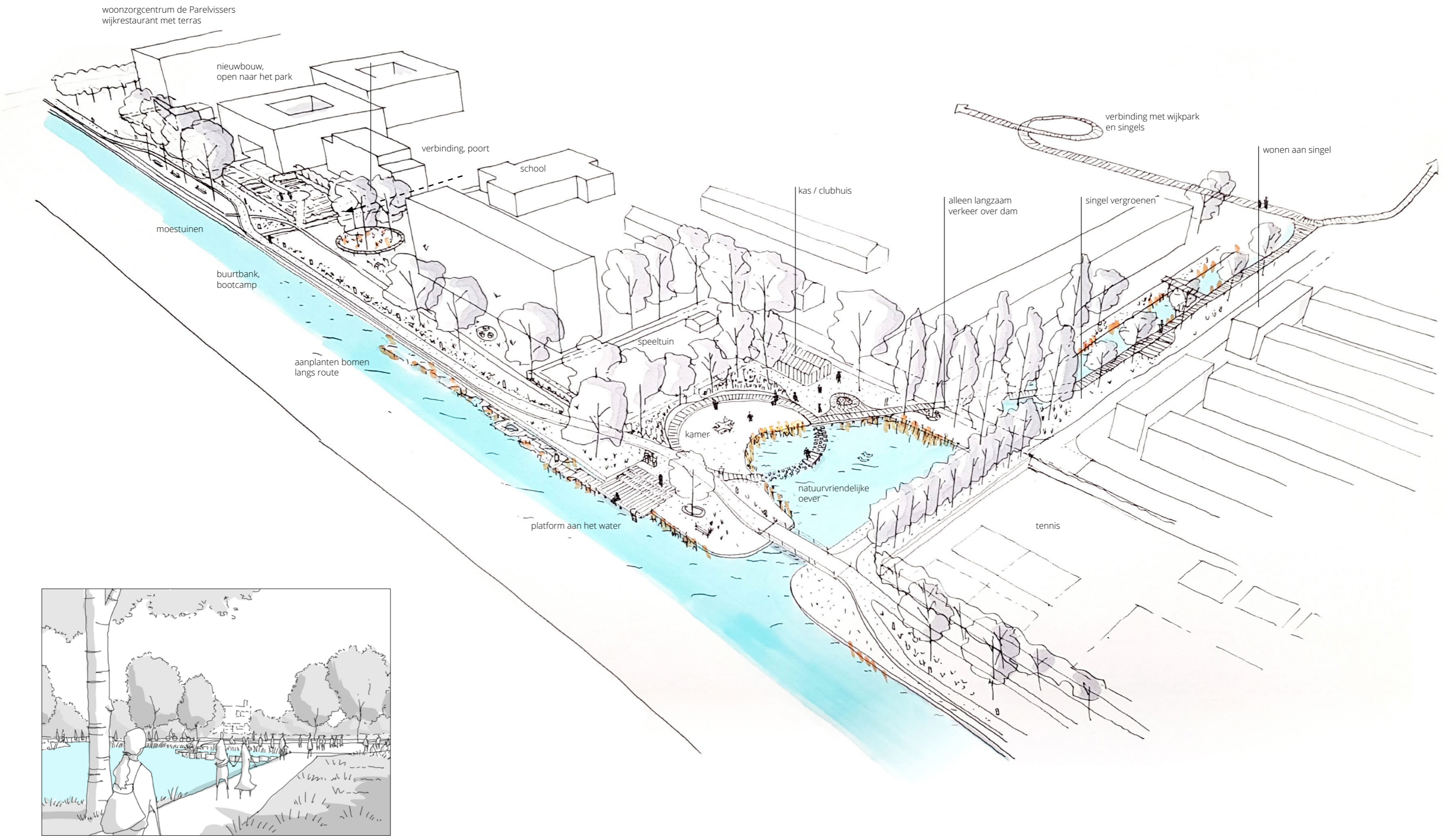
beeld: ontwikkelperspectief Zuidwest 2019 (de Urbanisten)

buurtpark Brussel

KAMER VAN DE WIJK
 Beatrix speeltuin
 Woonzorgcentrum de Parelvisiers met wijkrestaurant en terras - moestuin?
 Scouting, jongerengroep
 Tennisvereniging
 Scholen: Kannercollege, Metrum
 Roeiwedstrijden
 Aansluiten op singelstructuur naar Beethovenpark, rondje richting IJshal
 Route naar winkelcentrum, Huis van de Buurt

Kamer 1: Korte Vliet

Kamer 1: Korte Vliet

zicht vanaf het Lint op de kamer

piekberging of ijsbaan

vlooiemarkt

presentatie

kampvuur

openluchtvoorstelling

voor inrichting en gebruik van de kamer zijn diverse scenario's mogelijk

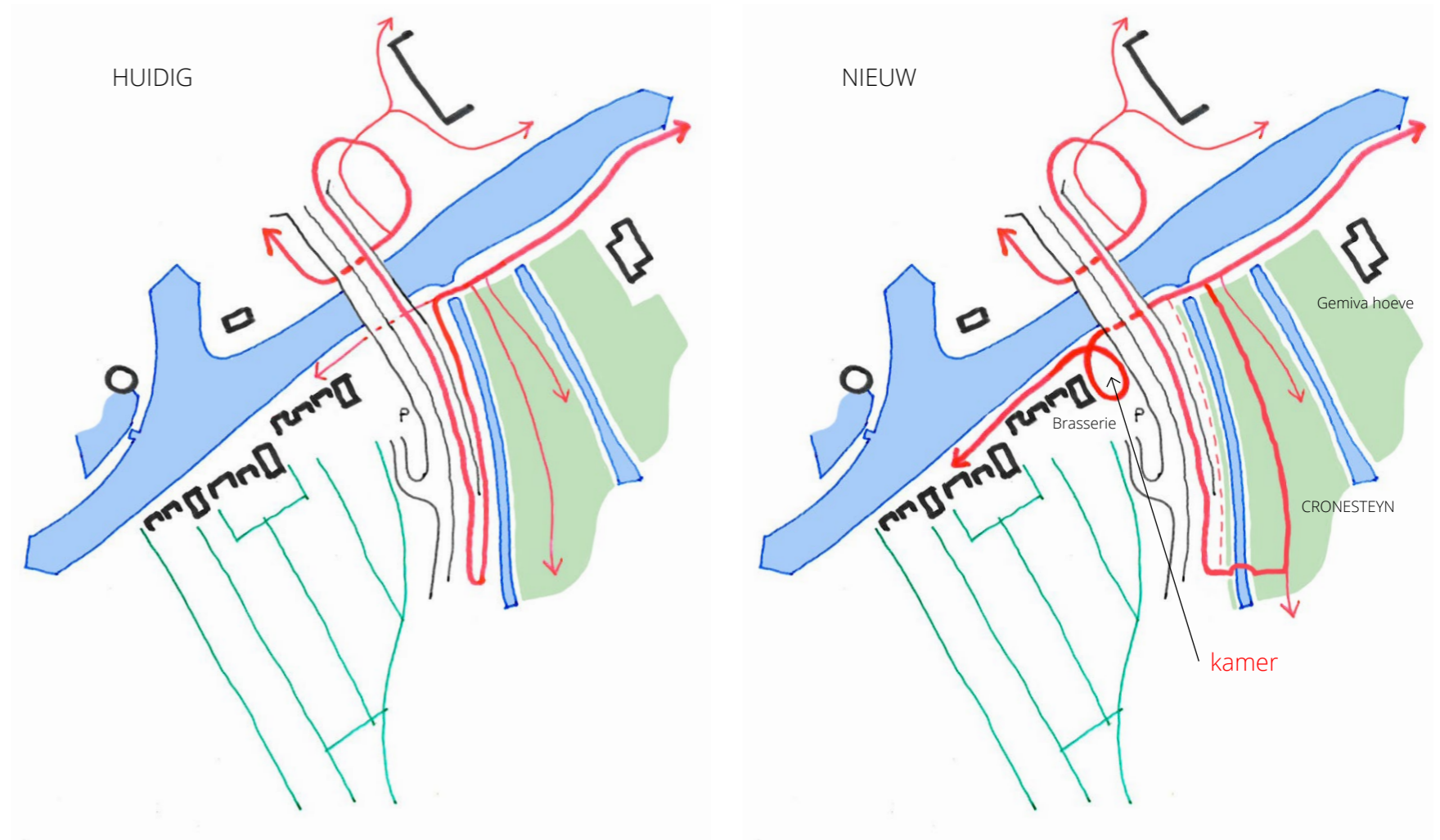
Voorbeeld 2: Schans Lammen (Vlietweg)

EEN KAMER VOOR DE STAD

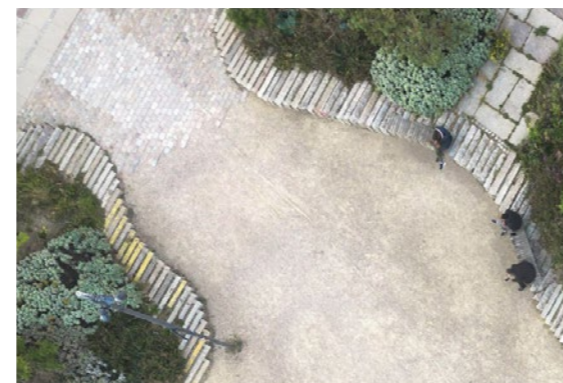
“En dit is dan de plek waar de hutspot is gevonden? Man, ik kon het al van een kilometer ruiken! Ik dacht dat je niet goed wijs was. Wie fietst er nou de stad uit op 3 oktober? Maar het is een verdomd mooie plek zo aan het water. En gast, heb je de nieuwe geuzenballen van brasserie Cronesteyn al geprobeerd?”

Narratief: dit is de vindplaats van Schans Lammen, de plek waar Cornelis Joppensz de ketel met hutspot heeft gevonden. Er komt een nieuwe, verhoogde brug over het Rijn-Schiekanaal. De plannen van de Provincie zijn om de toerit naar de brug te voorzien van een gemetselde muur als grondkering, en hier een kunstwerk / dichtregel op aan te brengen. Brasserie Cronesteyn ligt hier als uitspanning aan het water met een groot terras. Een prima plek om de route te beginnen of te onderbreken. Onder de brug door fiets je polderpark Cronesteyn in. Of je fietst langs de Vliet naar de laatste boer van Leiden, 't Vogelhoff en de Vlietlanden. Met het pontje kun je dan weer terugkomen op de route van het Lint. Die over de nieuwe brug langs zwembad en IJshal aan de overzijde van het water voert.

De plek wordt een kamer; rust- en informatiepunt langs de route. Een plek voor nieuwe rituelen, zoals een hutspotfeest op 3 oktober. De start van de halve marathon. En aanlegplaats voor de trekschuit of watertaxi.

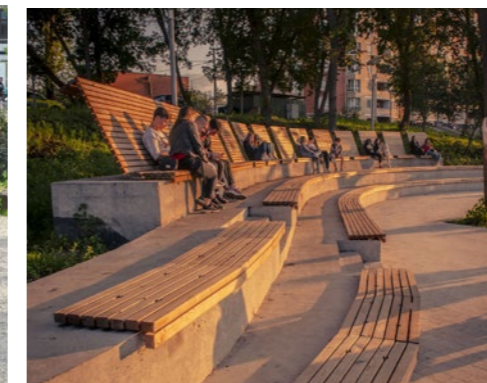
Het knooppunt wordt de komende jaren geheel op de schop genomen

inrichting met circulaire materialen

vergroenen

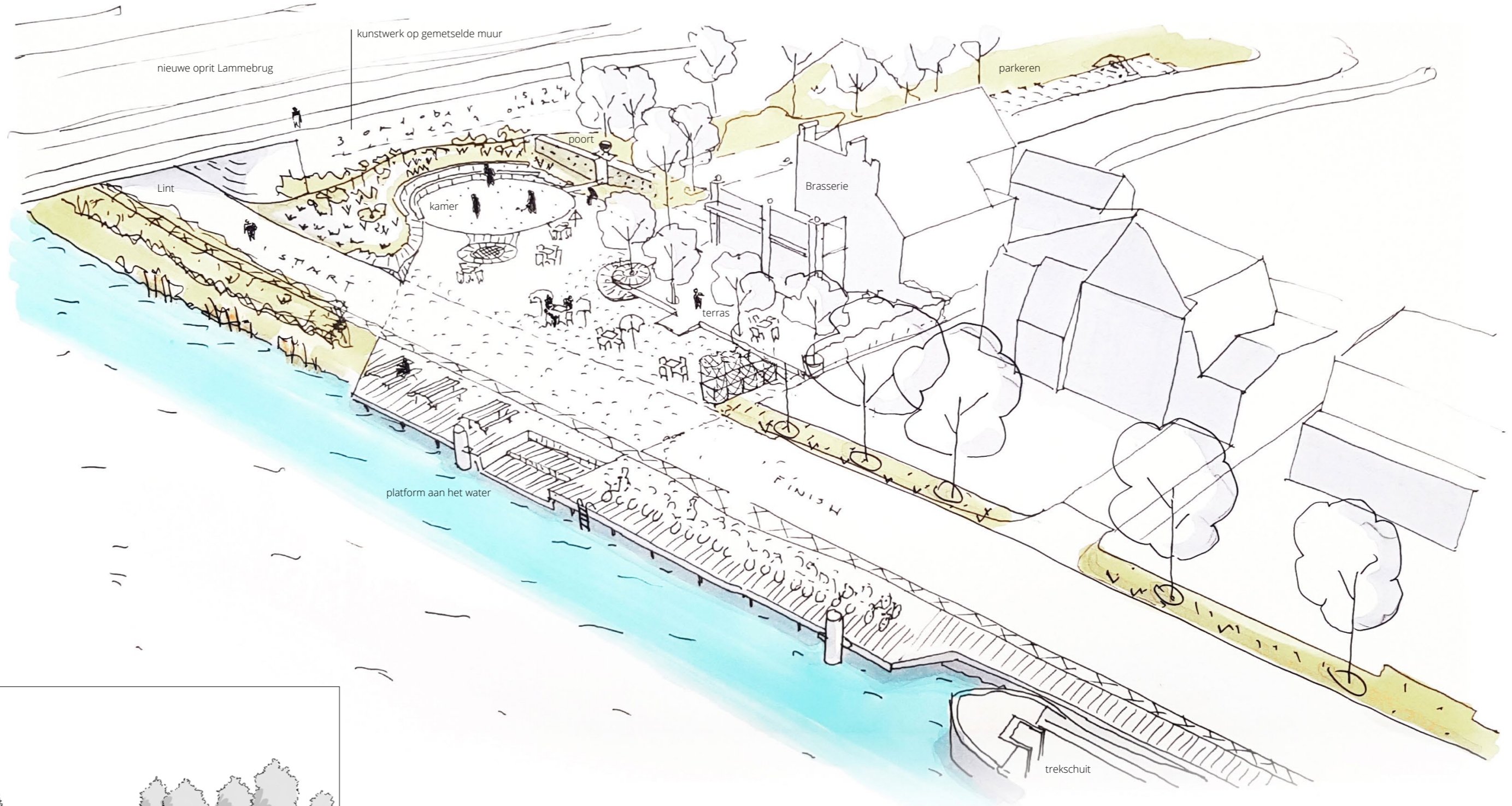
tribune

opgraving Schans Lammen

KAMER VAN DE STAD
 Brasserie Cronesteyn
 Zuidentree polderpark Cronesteyn
 Vlietweg naar Vlietlanden, dieren-
 voedselbos, Vogelweide, Elza hoeve
 Route trekvaart, watertaxi
 Overstappunt van auto naar fiets/voet
 Ruimte voor markt stadslandbouw
 Feestlocatie 3 oktober

Kamer 2: Schans Lammen

hutspotmaaltijd

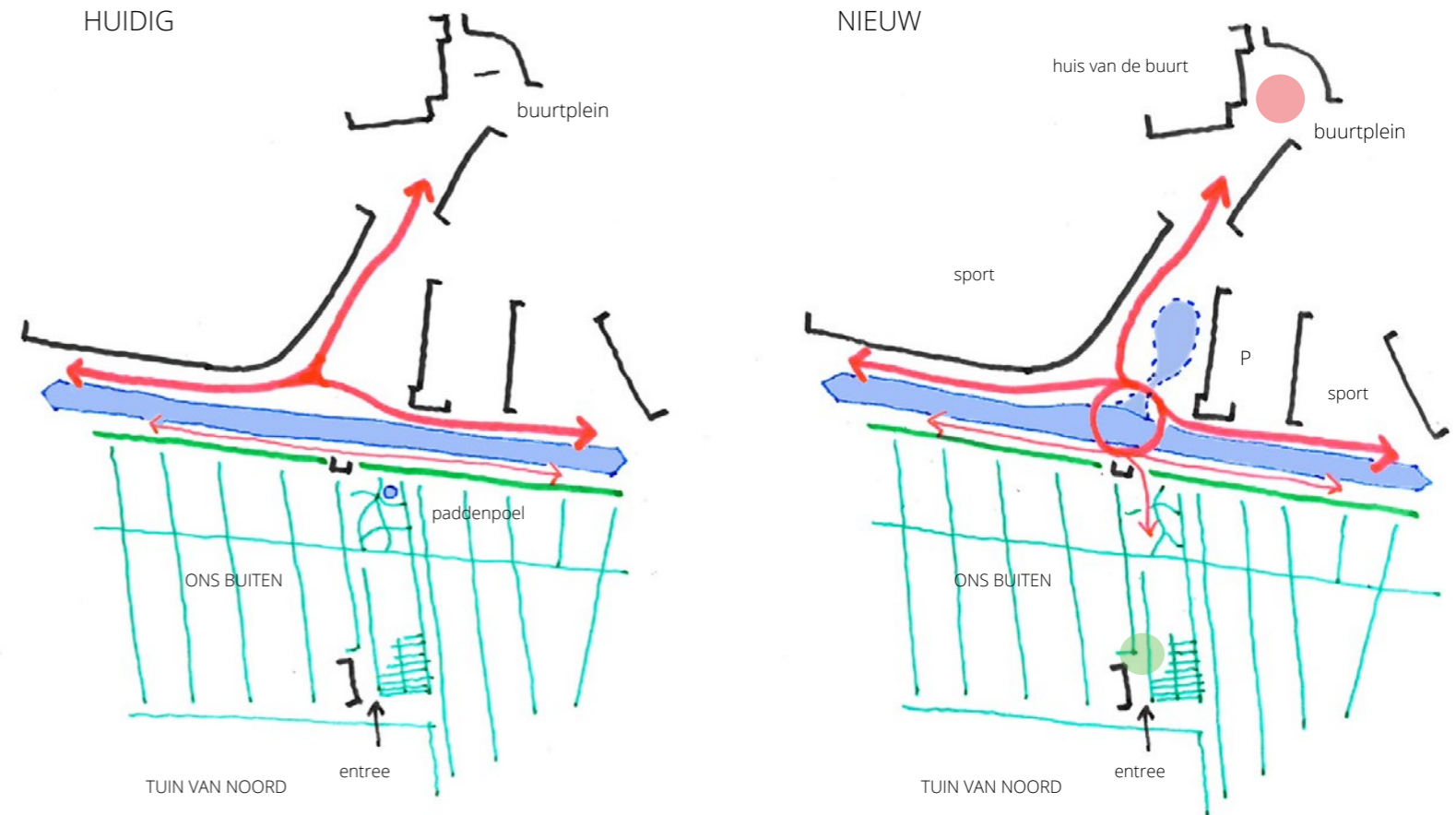
Voorbeeld 3: Stinkslot (Merenwijk / Tuin van Noord)

EEN KAMER VOOR HET DIER

“Ieder voorjaar is het weer raak. Net als ik probeer het warme asfalt over te steken komen die rare tweebeners en zetten me zo in de rietkraag. Daar kan ik mijn eitjes kwijt. Het lijkt hier wel opeens veel ruimer te zijn geworden. En van andere kikkers hoor ik dat verderop zelfs een onderdoorgang is gemaakt. Ik ga daar gauw eens kijken.”

Narratief: in het voorjaar trekt de paddenpatrouille er steevast op uit om kikkers en salamanders veilig over het fietspad langs de Stinkslot te zetten. Dit verstilde water is een amfibieën-hotspot, die wordt omzoomd door brede rietkragen en knotwilgen. Maar de Stinkslot vormt ook een barrière tussen de Merenwijk en de Tuin van Noord. Volkstuincomplex Ons Buiten ligt met zijn rug naar het water. Wel heeft men aan deze zijde een Ecotuin met paddenpoel aangelegd.

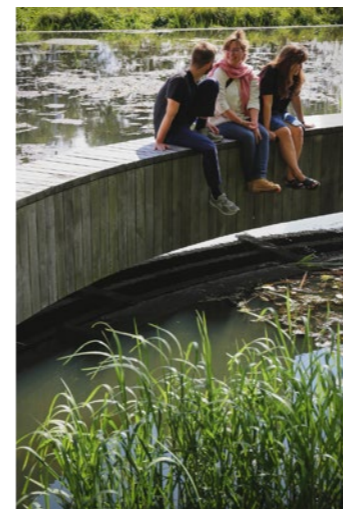
We versterken de natuurwaarden en maken die beleefbaar voor de buurt. Het oevergebied wordt verbreed en de wijk in getrokken. Een rondlopende houten steiger vormt een voetgangersverbinding over de sloot. Een kamer voor het dier. Als je hier een tijdje stil blijft zitten hoor je de kikkers kwaken. De volkstuin krijgt een entree aan deze zijde, waardoor er nieuwe verbindingen ontstaan tussen de Merenwijk en Tuin van Noord. Op het plein voor het Huis van de Buurt worden nu verse groentes verhandeld uit de volkstuin. En bewoners van de Merenwijk kopen potgrond bij het winkeltje van Ons buiten.

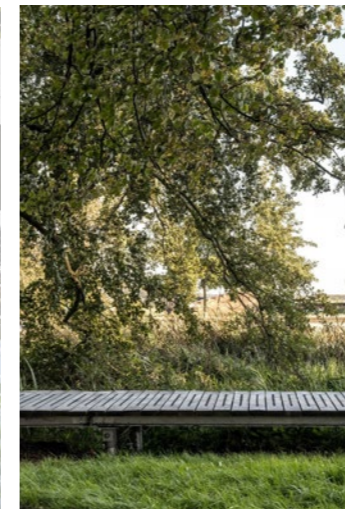
De ruimte tussen de flats zou verruigd en vernat kunnen worden om deze meer klimaatrobust te maken en het leefgebied van de amfibieën te vergroten

Ecotuin in Ons Buiten

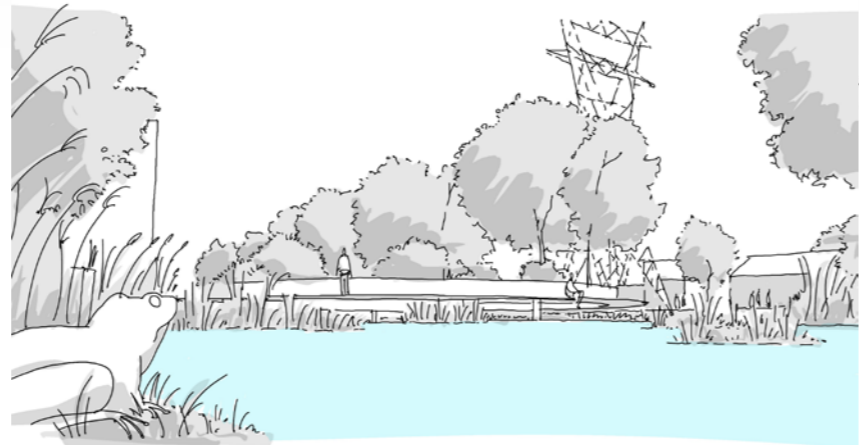
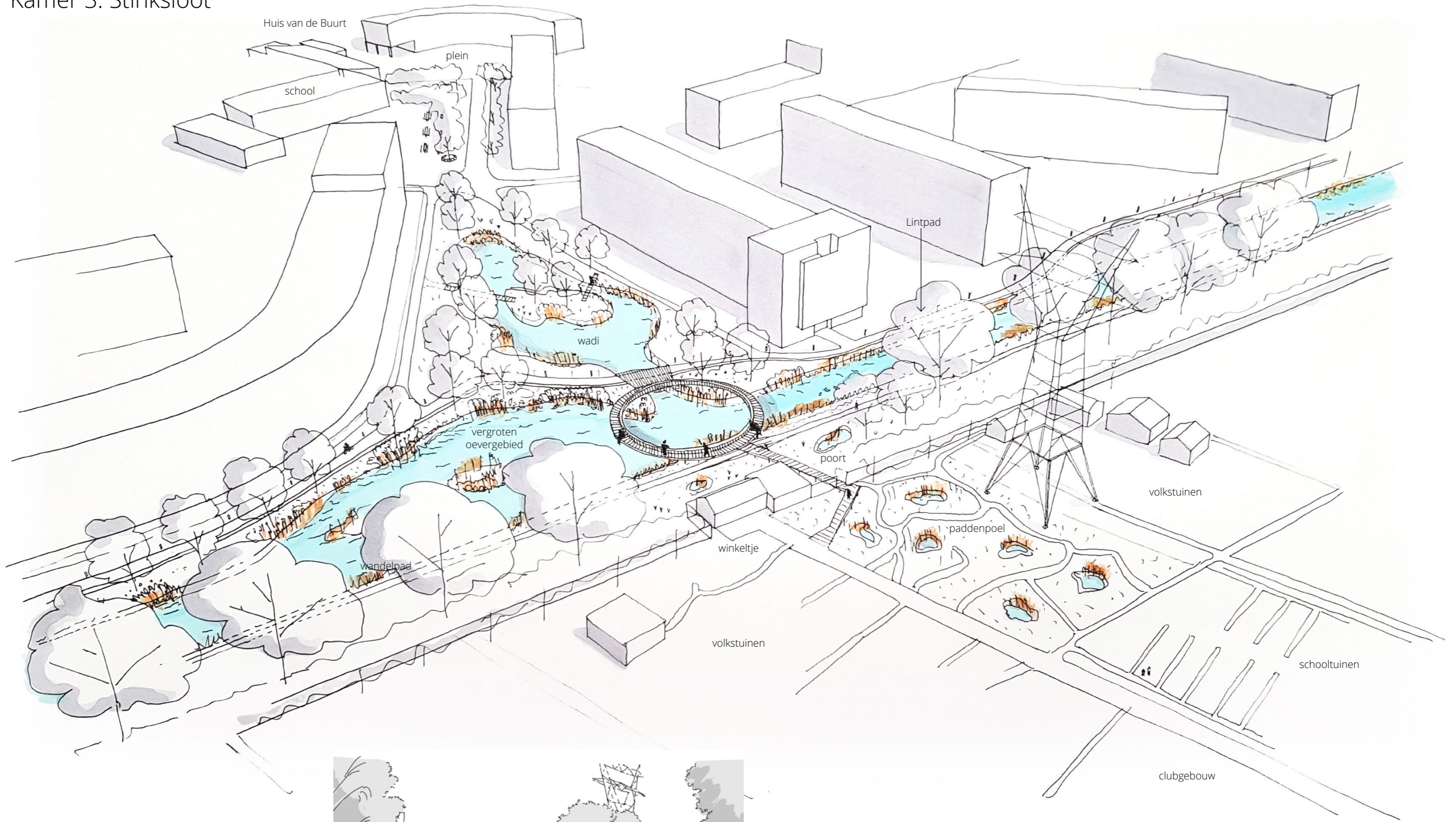

Tønder Midtby, Effekt

De verstilde Stinkslot is een oase voor amfibieën

Kamer 3: Stinksloot

kikkerperspectief

Programmeren

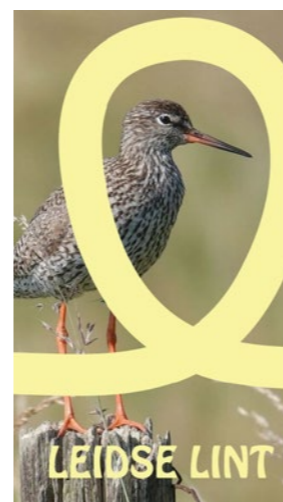
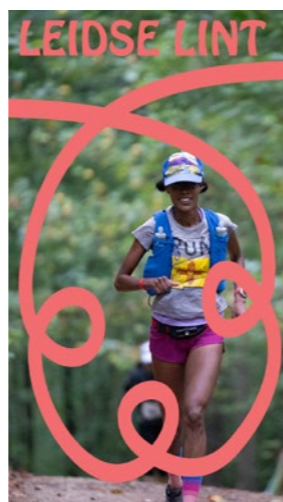
Het versterken van de kwaliteit en de belevingswaarde van het groen zijn leidend voor de inrichting van het Lint. Om de inwoners te activeren meer gebruik te maken van hun groene omgeving zien we drie thema's die hier aan bijdragen:

1. **SPORT & SPEL** – Bewegen is gezond! Met de juiste branding wordt het Leidse Lint een even groot begrip als het Singelpark. Dat is anderhalf uur lopen, het Leidse Lint is anderhalf uur fietsen. De lengte van een halve marathon. De route voert langs zwembaden, de ijshal, sportvelden, speeltuinen, tennisbanen en diverse trimparcours. Cruciaal is dat de verbindingen vanuit de wijk met het Lint goed aangelegd zijn. Het Lint maakt onderdeel uit van het rondje hardlopen door de wijk, en in de Kamer is standaard een watertappunt te vinden. De verzorgingstehuizen langs de route zijn startpunt van de Fietsmaatjes. In overleg met de buurt richten we de kamers en de aangrenzende parkdelen in met jeu de boules baan, Calisthenics veld of 3x3 basketbal. Bij de ontwikkeling van de kamers zoeken we contact met het Huis van de Buurt. In Zuidwest biedt de vitaliteitscoach bijvoorbeeld al sportles aan in het Korte Vlietpark. Verder zijn er reeds evenementen als de Korte Vliet roeiwedstrijd die openstaat voor studenten en burgerverenigingen. Het Lint vraagt om nieuwe initiatieven die de mogelijkheden van de verbinding met het buitengebied uitbuiten, in ieder seizoen.

2. **VOEDSEL** – Eten brengt mensen met elkaar in contact. Een gezamenlijke maaltijd verbreedert. Een vuurplaats is een plek om verhalen en liederen uit te wisselen. In de kamers maken we daarom graag plek voor een barbecue-plek of grillplaats en lange picknicktafels. Voor veel families is het park een plek om in de zomer samen te eten. Verder zoeken we partners die een kas en een moestuin willen beheren in het Lint, om samen met scholen, verzorgingstehuizen en buurtbewoners aan de slag te gaan. Er is steeds meer belangstelling voor lokaal geproduceerd voedsel. De laatste boer van Leiden langs de Vlietweg zou een prachtige plek zijn om het concept van stadstuinderij het Zoete Land op grotere schaal aan te leggen, met boomgaard en scharrelvarken. Hier halen de Leienaren op 3 oktober straks hun peen en uien vandaan, en verbouwen schoolkinderen huneigen courgettes.

3. **RECREATIE, CULTUUR & EDUCATIE**– het lint biedt ruimte voor spelen in het park, chillen aan de waterkant en wandelen met de hond. In de kamers is informatie te vinden voor wandelingen en fietstochten in het buitengebied. Historische verhalen worden verbeeld in de kamers, door informatiepanelen, kunst, stadsgidsen en theatermakers. Het jaarlijkse Kamerfestival is al snel een begrip. De watertaxi en de trekschuit bieden een verrassende kijk vanaf het water. Maar ook is in de kamer meer informatie te vinden over flora en fauna, met specifiek aandacht voor de Leidse doelsoorten.

Het is belangrijk dat de activiteiten in en om het Lint een brede doelgroep aanspreken. De verschillende netwerken die ontstaan bij aanleg en beheer van de kamers in de wijk kunnen ook hiervoor worden ingezet. Nieuwe evenementen worden door hen gedragen dan wel geïnitieerd. De wijken rond de stad vormen samen het Lint: het Lint geeft een nieuwe kijk op de stad.

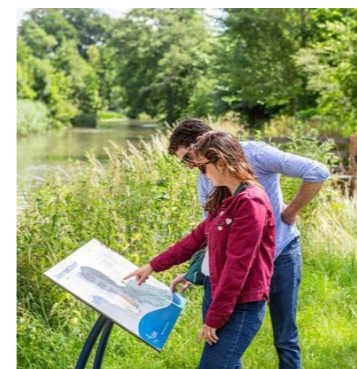
sport, natuur en cultuur komen samen in het Lint

Zomerfestival

Vitaliteitstraining door Huis van de Buurt

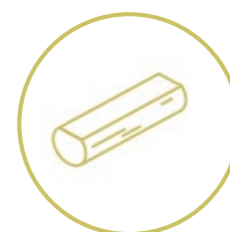
Stadslandbouw

Korte Vliet wedstrijd

Jaarlijkse Lintloop

activiteiten in de kamers en langs het Lint zijn gericht op sport & spel, op voedsel (verbouwen en/of bereiden), feest, cultuur, of op de natuur

Ontwikkelstrategie - plan van aanpak

We stellen een plan van aanpak voor waarmee de ideeën voor het Leidse Lint verder uitgewerkt kunnen worden, en Leidenaren betrokken worden bij de verdere totstandkoming van het Lint. Hierbij kunnen we onder andere leren van de ervaringen van de stad Oostende in Vlaanderen, die een vergelijkbaar traject hebben opgezet en hier al bijna 15 jaar aan werken.

We onderscheiden een aantal stappen:

Stap 1: betrekken Leidenaren en toekomstige gebruikers

In een eerste stap wordt de ontwerpinzending gepresenteerd aan en getest bij verschillende betrokkenen uit Leiden. Denk hierbij aan de gemeente, het waterschap, wijk- en buurtorganisaties, verenigingen, stichtingen, scholen en bewoners. Er wordt gezocht naar mensen die in de toekomst een rol zouden kunnen spelen bij het onder de aandacht brengen van het Leidse Lint (ambassadeurs), of partijen die bijvoorbeeld in kunnen staan voor het beheer- of onderhoud van een deel van het lint. Deze stap wordt georganiseerd door middel van meerdere publieke bijeenkomsten en één- op één gesprekken in de stad.

Stap 2: verdiepend onderzoek

Tegelijk met stap 1 wordt de kennis over het gebied verder verdiept door gesprekken met sleutelfiguren, locatieverkenningen en cultuur-historisch onderzoek (in samenwerking met de gemeente, en bijvoorbeeld historische verenigingen). Daarnaast wordt een uitwisseling georganiseerd met de gemeente Oostende om te leren van hun ervaringen bij de ontwikkeling van het 35-kilometer lange 'Groene Lint' dat om de West-Vlaamse stad loopt.

Stap 3: Aanscherpen van de strategie, het bepalen van de locaties voor de kamers

In de derde stap wordt de strategie verder uitgewerkt en aangescherpt, naar aanleiding van de input die bij stap 1 en 2 is opgehaald. In samenwerking met de gemeente worden de specifieke locaties voor de verschillende kamers bepaald. Hierbij wordt onder andere gekeken naar mogelijke synergie met andere projecten in de stad of lopende initiatieven. Er wordt met elkaar nagegaan wat er op korte en middellange termijn gerealiseerd kan worden, en wat langere termijn ontwikkelingen zijn.

Stap 4: Participatie en co-creatie

In stap 4 wordt een uitgebreid participatietraject voorgesteld, waarbij een breed publiek wordt betrokken. De ontwerpvoorstellen worden getoetst, en nieuwe ideeën kunnen worden opgedaan voor de invulling en programmering van de kamers. Per kamer kan een aparte mogelijkheid tot co-creatie met de buurt worden georganiseerd. Het participatietraject wordt in nauwe samenwerking met gemeente Leiden opgezet. Dit kan op verschillende manieren georganiseerd worden, denk bijvoorbeeld aan gesprekstafels, workshops, buurtdiners, co-creatie sessies met de buurt of zelfs een mini-burgerberaad. De gemeente Leiden heeft al veel kennis en ervaring op het gebied van nieuwe vormen van participatie (o.a. met de organisatie van een burgerberaad en het Singelpark). Daarnaast zou er extra expertise aan boord gehaald kunnen worden (denk bijvoorbeeld aan een stadspsycholoog, stadsmaker of antropoloog).

Stap 5: Actieplan en rolverdeling

In deze stap wordt de definitieve strategie opgeleverd, waarin ruimtelijke principes en profielen zijn opgenomen. Er wordt een actieplan gemaakt. Hierin wordt een heldere fasering uitgewerkt, en worden de verschillende verantwoordelijkheden van de betrokken partijen geformuleerd. Eén of meerdere pilotprojecten of open oproepen voor de invulling van een kamer zouden door de gemeente kunnen worden uitgeschreven. Daarnaast is het van belang om één partij verantwoordelijk te maken voor de samenhang van het gehele Leidse Lint.

